

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	4/2018	05.04.2018

Gbnr 24/1 - Burø - Færder nasjonalpark - riving og gjenoppføring av anneks

Forslag til vedtak

Søknaden om riving og gjenoppføring av anneks på eiendommen 24/1 -1 Burø innebærer en økning av bruksareal fra BRA 39,5 m² til BRA 71,6 m², som i praksis tilrettelegger for økt bruk av eiendommen til hytteformål. Et positivt vedtak vil gi negativ presedensvirkning for tilsvarende søknader andre steder i nasjonalparken. I sum vil dette kunne medføre økt bruk og belastning på naturmiljøet, i strid med verneformålet. Under henvisning til presedensvirkningen og verneformålet kan tiltaket derfor ikke tillates som omsøkt.

En løsning basert på riving av bestående anneks som omsøkt, og oppføring av nytt anneks i kun en etasje på samme sted som omsøkt, alternativt som tilbygg på hovedbygning, vurderes som akseptabelt i forhold til verneforskriften og kan imøtekommes.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Tjøme kommune har mottatt søknad om riving og gjenoppføring av et anneks på eiendommen gbnr. 24/1,2 på Burø. Søknaden er mottatt i kommunen 30.08.2017. I etterkant av dette har kommunen innhentet dokumentasjon på at bygningen har lovlig etablert bruk som anneks. Burø ligger i tillegg i Færder nasjonalpark og skal behandles etter nasjonalparkens verneforskrift, i tillegg til dispensasjonsbehandling etter plan- og bygningsloven.

Det er søkt om dispensasjon fra:

- Kommuneplanens utfyllende bestemmelse § 6-1 – forbud mot tiltak i LNF-område
- Plan- og bygningsloven § 1-8

I tillegg er det søkt om dispensasjon fra verneforskriften i Færder nasjonalpark.

Dispensasjonssøknaden begrunnes av søker med følgende (utdrag):

- Det blir fortetning av bygningsmassen på området, og mindre areal vil virke privatisert

- Eksisterende murer fra gammel bygg vil bli brukt, noe som også medvirker til at området virker mindre privatisert
- Nytt bygg blir trukket ca. 23 meter lengre vekk fra sjøen enn det bygget som skal rives
- Nytt bygg vil ligge mer i le/bak mer vegetasjon, noe som gjør det mindre synlig fra stranden/sjøen enn dagens anneks
- Hensynet bak LNF-formålet eller plan- og bygningsloven § 1-8 blir ikke vesentlig tilsidesatt gjennom dispensasjonen og fordelene er klart større enn ulempene
- Færder nasjonalpark og strandsonen blir bedre ivaretatt ved å godkjenne dispensasjonen enn å avslå og beholde bygningsmassen slik den er i dag.

Historikk:

Burø, eiendommen gbnr. 24/1,2, er eiet i sameie mellom en rekke enkeltpersoner. På øya ligger det i dag flere fritidseiendommer, herunder Burø 1, som denne søknaden omfatter. Burø 1 består i dag av en fritidsbolig og et anneks, og ligger lengst syd på øya. I kartet er det også merket av noen mindre tiltak rett vest for fritidsboligen, og kommunen antar at dette er det som i søknaden omtales som eldre murer. Det legges derfor til grunn at disse indikerer plasseringen av det nye annekset.

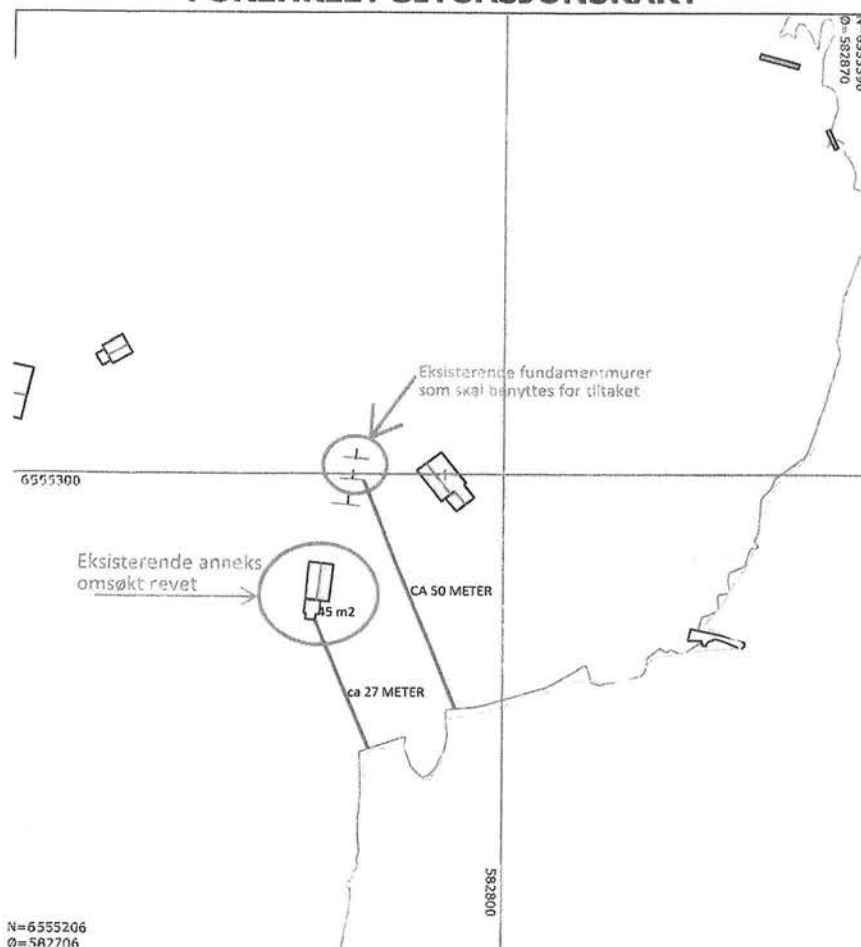
Kommunen anfører at dersom det skal være aktuelt å gi dispensasjon til riving og gjenoppføring av et anneks i et område som dette, må dette bero på en forutsetning om at den aktuelle bygningen, og dens bruk til anneks, er lovlig etablert. Gjennom flyfoto fra 1960 er det dokumentert at det lå en bygning med samme plassering som det annekset som er omsøkt revet. Ettersom bygningsloven (1965) ikke trådte i kraft før 1966, anses derfor bygningen i seg selv som lovlig etablert. Kommunen har bedt tiltakshaver om å redegjøre for bruken av bygningen i dag og tidligere. Ved brev datert 07.10.2017 har Peter F. Omsted bekreftet at annekset ble oppført på 1950-tallet, som et anneks til bruk som soverom. Videre bekrefter han at bygningen i alle år har blitt brukt til dette formålet, og at han selv var med på å oppføre dette. Ansvarlig søker skriver ved e-post av 05.10.2017 at han har hatt et møte med eierne av eiendommen, som også har undersøkt med øvrig familie. De er alle av den oppfatning at annekset langt tilbake har blitt benyttet som anneks, og at den eldste gjenlevende generasjonen forteller om bruk av annekset tilbake til 1950-tallet. Kommunen legger etter dette til grunn at bygningen og dens bruk er lovlig etablert før 1965.

Om tiltaket: Dagens anneks ligger ca. 27 meter fra sjøen. Det er opplyst at det er i svært dårlig stand, og at det vil være uforholdsmessig tidkrevende og kostbart å rehabilitere. Bygningen har etter det opplyste BYA på 45 m². I henhold til situasjonskart (se under) skal det nye annekset plasseres ca. 50 meter fra sjøen, på to eldre fundamenteringsmurer. Det foreligger ikke nabomerknader til tiltaket.

Arealberegninger:

Det er opplyst at det eksisterende annekset som skal rives har et bebygd areal på BYA 45 m², og videre at det nye annekset skal oppføres med samme BYA. Det fremgår videre av søknaden at annekset som skal rives er oppført i en etasje med et bruksareal på BRA 39,5 m². Det nye annekset søkes oppført med to etasjer med et samlet bruksareal på BRA 71,6 m². Samlet bebygd areal for hovedbygning og nytt anneks er oppgitt til BYA 90 m², og et samlet bruksareal på BRA 113,3 m².

FORENKLET SITUASJONSKART

Grunnlaget for avgjørelsen

Søknaden skal vurderes etter naturmangfoldloven § 7, hvor det heter at "prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet.

Søknaden må videre vurderes etter verneforskriftens § 3 pkt. 1.3 e, som gjelder riving av bygninger, anlegg og innretninger og gjenoppføring av nye med samme størrelse og for samme bruk. Selv om samlet bebygd areal (BYA) ikke økes i foreliggende sak, økes bruksarealet (BRA) fra tidligere 39,5 m² BRA til omsøkt 71,6 m² BRA, en netto økning på 32,1 m² BRA. Da en slik økning ikke samsvarer med forutsetningene i § 3pkt. 1.3 hva gjelder samme størrelse, må søknaden vurderes som dispensasjon etter naturmangfoldlovens § 48.

Vurdering

Forholdet til naturmangfoldloven §§ 8 – 12:

Færder kommune har gjort følgende vurderinger:

«§ 8 – Kunnskapsgrunnlaget:

Naturmangfoldlovens § 8 innebærer at kommunen skal vurdere hvilket naturmangfold som kan påvirkes av vedtaket, hvilken tilstand naturmangfoldet har og hvilke effekter beslutningen vil ha på naturmangfoldet. Kunnskapsgrunnlaget skal gi myndighetene tilstrekkelig informasjon for å kunne vurdere hvilken vekt man skal legge på naturmangfoldet.

Kommunen skal, så langt det er rimelig, bygge på vitenskapelig kunnskap og arters bestandssituasjon, naturtypers utbredelse og økologiske tilstand, samt effekten av påvirkninger.

Hovedregelen er at § 8 ikke stiller krav til innhenting av ny kunnskap, som f.eks. utarbeidelse av rapporter, registreringer etc. Innhenting av slik kunnskap skal kun kreves unntaksvis. En viktig kilde til kunnskap er ulike typer stedfestet informasjon publisert i offentlige databaser. Naturbasen er et eksempel på en slik generell database og inneholder i hovedsak den informasjon kommunen trenger for å behandle en ordinær byggesak. Miljøstatus og Artskart inneholder ytterligere informasjon. Iht. Naturbasen er det ikke registrert arter av stor forvaltningsmessig interesse som påvirkes av tiltaket. Det er heller ikke gjort funn i Artskart. Burø omfattes av et utvalgt kulturlandskap for skjærgården øst for Nøtterøy og Tjøme. Administrasjonen anser ikke tiltaket for å medføre risiko for store negative påvirkninger for naturmangfoldet eller kulturlandskapet. Riving av arealene vil i tillegg medføre et økt areal som frigjøres til allmennhetens fordel og hindrer privatisering. Administrasjonen konkluderer med at kunnskapsgrunnlaget i naturmangfoldlovens § 8 er tilstrekkelig vurdert for å kunne gi tillatelse til tiltaket.

§ 9 – Føre-var-prinsippet:

Før vedtak fattes skal det foreligge tilstrekkelig kunnskap om hvilke virkninger vedtaket kan ha for naturmiljøet for å unngå vesentlig skade på naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet får bare anvendelse når det ikke foreligger tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og virkningene på naturmangfoldet. Etter administrasjonens vurdering foreligger det tilstrekkelig kunnskap om naturmangfoldet og virkninger på naturmangfoldet. Føre-var-prinsippet får dermed ikke anvendelse.

§ 10 – Økosystemtilnærming og samlet belastning:

En påvirkning av et økosystem skal vurderes ut fra den samlede belastning som økosystemet er eller vil bli utsatt for. Det vektlegges at det bebygde arealet på eiendommen reduseres og at bebyggelsen samles. Naturmangfoldet på eiendommen anses ellers ikke påvirket av tiltaket eller av andre påvirkningsfaktorer.

§ 11 – Kostnadene ved miljøforringelse skal bæres av tiltakshaver:

Arbeidene vil i seg selv ikke innebære miljøforringelse. Eventuelle skadebegrensende tiltak og kostnader ved disse skal eventuelt bæres av tiltakshaver.

§ 12 – Miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder:

Prinsippet i § 12 tar sikte på å unngå skade eller begrense skade på naturmangfoldet ved valg av driftsmetoder, teknikk og lokalisering. Valget skal skje etter en samlet vurdering av naturmangfold og økonomiske forhold og gi de beste samfunnsmessige resultater. Best mulig driftsmetode kan omfatte tidspunkt for aktivitet, redskapsbruk, frakt og avbøtende tiltak. Tiltakene vil kreve minimalt av maskiner og utstyr. Tiltaket anses ikke å påvirke naturmangfoldet negativt. Tiltakets plassering medfører ingen negative konsekvenser for naturmangfoldet.

Konklusjon naturmangfold:

Omsøkt tiltak medfører ingen negative konsekvenser for naturmangfoldet eller økosystemet i området. Rivingen vil medføre et økt areal som frigjøres og hindrer privatisering og nedbygging. Administrasjonen anser hensynet bak naturmangfoldlovens §§ 8 – 12 som ivaretatt og mener omsøkt tiltak bør godkjennes.»

Nasjonalparkforvaltningen er enig i at tiltaket ikke medfører direkte negative konsekvenser for naturmangfoldet eller økosystemet i området. Det er ikke registrert naturverdier som vil skades. Nasjonalparkforvaltningen mener imidlertid at tiltaket kan gi negative virkninger på lenger sikt. Under «samlet belastning» etter naturmangfoldloven § 10, skal virkningen av rimelig forventning til likebehandling av lignende søknader i nasjonalparken vurderes. Slik vurdering er ikke gjort av Færder kommunes administrasjon.

Det presiseres at presedensvirkning også skal vurderes etter naturmangfoldlovens § 48. Det vises i denne sammenheng til retningslinjer for vurdering av presedens i byggesaker etter naturmangfoldlovens § 48 fra Klima- og miljødepartementet, datert 02.03.2015. Det heter her at presedensvirkningen skal være reell og så konkret som mulig, og skal vurderes opp mot sannsynligheten for at lignende tiltak vil bli fremmet i fremtiden. Videre må konsekvensene for nasjonalparken vurderes ved at de lignende sakene får samme utfall. Her må det hensyntas at terskelen for inngrep i nasjonalparker er høy. På bakgrunn av retningslinjene drøftes presedensvirkningen i etterfølgende avsnitt.

Forholdet til naturmangfoldlovens § 48

Kommunens administrasjon har vurdert tiltaket i forhold til plan – og bygningslovens bestemmelser:

«..Annekset vil ikke hindre allmennhetens tilgang til sjøen eller medføre økt privatisering av eiendommen. Tiltakene hindrer for øvrig ikke allmennhetens bruk av Færder nasjonalpark som et friluftsområde. Kommuneutviklingssjefen er derfor av den oppfatning at man ved å innvilge dispensasjon ikke vesentlig tilsidesetter hensynet bak forbudet i 100-metersbeltet.

Det søkes om riving av et anneks. Rivingen medfører en samling av bygningsmassen og et redusert bebygd areal. Dette frigjør areal for allmennheten og hindrer privatisering noe som i denne sak utelukkende er positivt. Nytt bygg vil ligge ca 23 meter lengre tilbaketrukket fra sjølinjen en hva eksisterende bygg ligger. Nytt bygg vil i tillegg ligge i le/bak mer vegetasjon, noe som gjør den mindre synlig fra stranden og sjøen.

Kommuneutviklingssjefen er derfor av den oppfatning av at fordelene ved å innvilge dispensasjon fra forbudet i 100-metersbeltet er klart større enn ulempene...»

Nasjonalparkforvaltningen er enig i at en samling av bygningsmassen lengre tilbaketrukket fra sjøen fremstår som positivt. Dette er gunstig i forhold til flere verneformål, særlig skjærgårdslandskapet og friluftsjøinteressene. Kommunens administrasjon peker på at rivingen medfører redusert bebygd areal, men av søknaden fremgår at samlet bebygd areal ikke endres av tiltaket, idet annekset som skal rives har samme grunnflate som annekset som skal oppføres.

Imidlertid skal nytt anneks oppføres i to etasjer, mot kun en etasje i bestående anneks. Det betyr at bruksarealet økes til BRA 71,6 m² mot tidligere BRA 39,5 m². Nytt anneks får dermed en størrelse som langt på vei får karakter av en selvstendig bruksenhet og ikke et mindre soveanneks som i dag. Tiltaket kan derfor bidra til en økt bruk av eiendommen, og gi uheldig presedensvirkning for tilsvarende søknader andre steder i nasjonalparken, hvor det ligger omlag 100 fritidsboliger. Slike søknader er mange steder høyst reelle, og kan medføre en vesentlig økt samlet bruk av fritidsboligene, med negative konsekvenser for naturmiljø i form av økt ferdsel og slitasje. Dette vil være i strid med verneformålet, hvor det i verneforskriftens § 1 heter at det skal legges vekt på å bevare et større naturområde med arter, bestander og naturtyper, og som i dag er uten tyngre naturinngrep.

Spørsmålet om økt bruksareal og det nye anneksets karakter av selvstendig bruksenhet er ikke spesifikt drøftet i kommunens administrative vurderinger av tiltaket, slik det forelå som grunnlag for forberedelsen av saken til nasjonalparkstyret. Da nasjonalparkforvaltningen kom til annen konklusjon enn kommunen i saken, ble spørsmålet om bruksareal tatt opp med kommunen under saksforberedelsen. Saken ble også drøftet med Fylkesmannen som senere skal avgjøre faglig råd til kommunen da tiltaket krever dispensasjon etter plan – og bygningsloven. Etter nærmere administrativ vurdering har Færder kommune meddelt at de nå deler nasjonalparkforvaltningens syn, og at tiltaket ikke bør anbefales under henvisning til den store økningen i bruksarealet. Kommunen vil ettersende sin reviderte vurdering. Tilsvarende har Fylkesmannen meddelt at de deler nasjonalparkforvaltningens syn, og at de vil fraråde dispensasjon i sitt faglige råd til kommunen.

Nasjonalparkforvaltningen kan etter dette ikke anbefale tiltaket som omsøkt, hvor hensynet til presedensvirkning og økt samlet belastning i nasjonalparken veier tungt. En løsning basert på riving av bestående anneks som omsøkt, og oppføring av nytt anneks i kun en etasje på samme sted som omsøkt, vurderes som akseptabelt i forhold til verneforskriften. Det samme gjelder dersom bestående anneks rives som omsøkt, og at tilsvarende bygningsmasse oppføres som tilbygg på eksisterende hovedbygning. Dette vil i så fall samsvare med behandlingen av søknaden om tilbygg til eksisterende fritidsbolig på gbnr. 136/1 Lindholmen, som nasjonalparkstyret godkjente i møte 06.12.2017.

Konklusjon

Søknaden om riving og gjenoppføring av anneks på eiendommen 24/1 -1 Burø innebærer en økning av bruksareal fra BRA 39,5 m² til BRA 71,6 m², som i praksis tilrettelegger for økt bruk av eiendommen til hytteformål. Et positivt vedtak vil gi negativ presedensvirkning for tilsvarende søknader andre steder i nasjonalparken. I sum vil dette kunne medføre økt bruk og belastning på naturmiljøet, i strid med verneformålet. Under henvisning til presedensvirkningen og verneformålet kan tiltaket derfor ikke tillates som omsøkt.

En løsning basert på riving av bestående anneks som omsøkt, og oppføring av nytt anneks i kun en etasje på samme sted som omsøkt, alternativt som tilbygg på hovedbygning, vurderes som akseptabelt i forhold til verneforskriften, og kan imøtekommes.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	5/2018	05.04.2018

Gbnr 46/26 - Vassholmen 2 - Færder nasjonalpark - fasadeendring - fritidsbolig

Forslag til vedtak

Det vises til at omsøkt tiltak ligger innenfor bestemmelsene i verneforskriftens § 3.1.1 pkt. 1.2 a. Tiltaket krever derfor ikke særskilt tillatelse etter verneforskriften eller nærmere vurdering etter naturmangfoldlovens § 7.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Det søkes om fasadeendring av fritidsboligen Vassholmen 2. Fasadeendringen gjelder utskifting av eksisterende dører og vinduer med en forbedret u-verdi i fasade mot syd og vest, samt etterisolering og etablering av en mindre trapp mot vest. Tiltakene medfører ingen endringer av bygningens møne- eller gesimshøyde eller bebygd areal (BYA). Fritidsboligen har i dag et bebygd areal på 74,6 m² og et bruksareal på 63 m². Det foreligger ikke nabomerknader til tiltaket.

Lovlighet:

Fritidsboligen ble godkjent med dispensasjon fra strandloven i 1969. Bygningen anses for å være lovlig oppført. Komplette søknad forelå 28.11.2017. Oversendelsen er basert på tegninger revidert og mottatt 14.02.2018.

Plangrunnlag:

Eiendommen er uregulert og ligger i område avsatt til LNF-område i kommunedelplankartet for Nøtterøy, vedtatt 31.01.2018. Søknaden skal behandles etter kommuneplanens utfyllende bestemmelser og retningslinjer for Færder kommune, vedtatt 31.01.2018. Bebyggelsen ligger innenfor 100 – metersbeltet og omfattes av Statlige planretningslinjer for differensiert forvaltning av strandsonen (SPR). Eiendommen ligger i tillegg i Færder nasjonalpark.

Dispensasjonssøknaden begrunnes med følgende (utdrag):

- Tiltakene anses å være hovedvedlikehold på eksisterende bygningsmasse.
- Fotavtrykk og bygningsvolumet endres ikke.
- Fasadeendringene vil gi fritidsboligen et mer harmonisk uttrykk.

- Tiltakene endrer ikke forholdene for allmennhetens ferdsel. - Endringene vil føre til at fritidsboligen vil bli mer energieffektiv.
- Arbeidene vil ikke forstyrre eller ødelegge det naturlige plante- og dyrelivet.

Grunnlaget for avgjørelsen

Det vises til verneforskriftens § 3.1.1 pkt. 1.2 a hvor det heter:

« Bestemmelsene i § 3 pkt. 1.1 er ikke til hinder for:

- a) *Vedlikehold av bygninger, anlegg og innretninger som ikke fører til bruksendring.*

Vedlikehold skal skje i samsvar med lokal byggeskikk og tilpasses landskapet.

Vedlikehold omfatter ikke ombygging og utvidelse.»

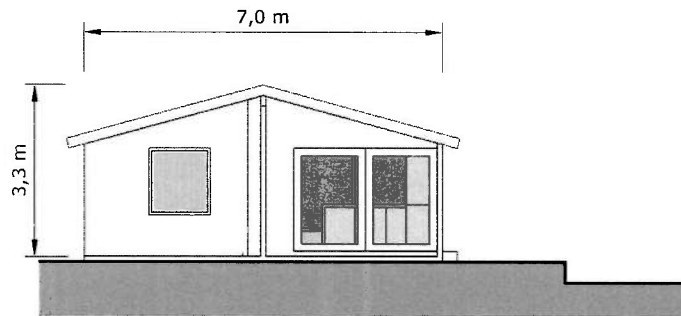
Vurdering

Søknaden gjelder fasadeendring av fritidsboligen Vassholmen 2, og omfatter utskifting av eksisterende dører og vinduer med en forbedret u-verdi i fasade mot syd og vest, samt etterisolering og etablering av en mindre trapp mot vest. Tiltakene medfører ingen endringer av bygningens møne- eller gesimshøyde eller bebygd areal (BYA).

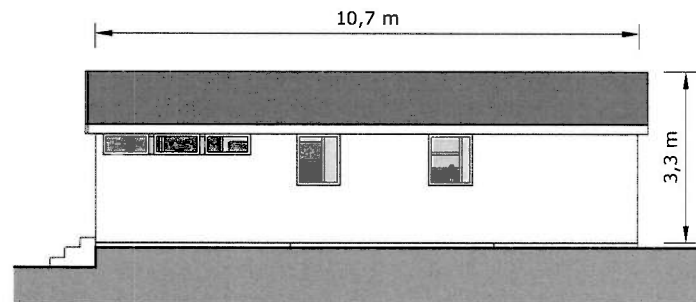
Tiltaket innebærer ikke ombygging eller bruksendring, og må anses som hovedvedlikehold av eksisterende bygningsmasse, selv om fasadene mot syd og vest endres noe ved innsetting av flere vinduer og dører. Endringene vurderes å samsvare med lokal byggeskikk, og gir fritidsboligen et harmonisk uttrykk. Dette innebærer at omsøkte tiltak må regnes å ligge innenfor bestemmelsene i verneforskriftens § 3.1.1 pkt. 1.2 a. Tiltaket krever derfor ikke særskilt tillatelse etter verneforskriften eller nærmere vurdering etter naturmangfoldlovens § 7.

Konklusjon

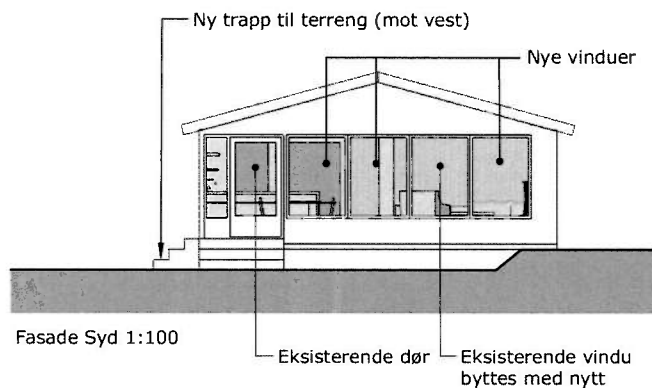
Det vises til at omsøkt tiltak ligge innenfor bestemmelsene i verneforskriftens § 3.1.1 pkt. 1.2 a. Tiltaket krever derfor ikke særskilt tillatelse etter verneforskriften eller nærmere vurdering etter naturmangfoldlovens § 7.

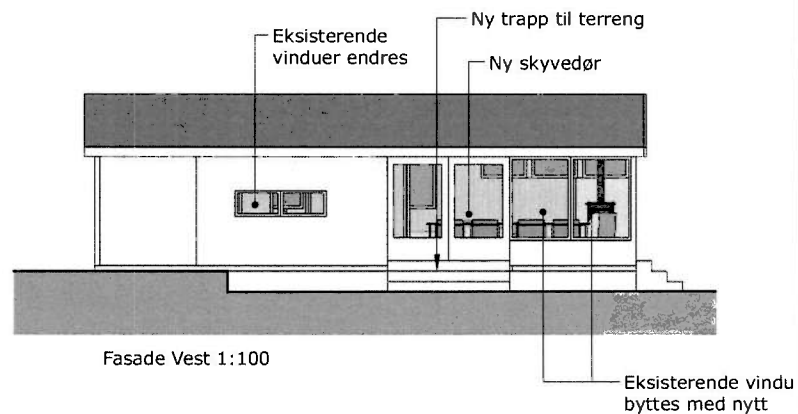
Fasade Nord 1:100 (ingen endring)

Fasade Øst 1:100 (ingen endring)

Fasade Syd 1:100

Fasade Vest 1:100

BREILI & PARTNERE MNAL AS

© Alle rettigheter tilhører BREILI & PARTNERE MNAL AS. Endring, publisering, kopiering eller bruk av disse tegningene er forbudt uten skriftlig samtykke.

Bulls gate 2A, 3110 Tønsberg

Org.nr. 996 361 012 MVA

Rune Breili, siv.ark. MNAL
E-post: post@breili.no
Telefon: 33 50 12 90
www.breili.no

Rammesøknad - Fasadeendring

PBL §20-3

Prosjektadresse:
Vassholmen 2
3135 Torød

Gnr./Bnr.: 46/26

Tiltakshaver:

Nicolai Paus Grova &
Lillian Paus Vadem

Målestokk: 1:100 ved A3-utskrift

Ark.: RB
CAD.: RB
Kontroll: -
Dato: 25.09.2017

Rev.dato	Tekst	Tegn.
28.11.2017	Søknad endret fra PBL §20-4 til PBL §20-3.	RS
14.02.2018	Fjernet ukjent objekt fra fasadetegning.	RS

Tegn.navn:

Fasader

Arealer:

BYA:	BRA:
BYA 1. etg.:	BRA 1. etg.:

Sum BYA: Sum BRA:

Tegn.nr./vedlegg:

E2

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	6/2018	05.04.2018

Fulehuk Fyr - Færder nasjonalpark - arrangementer med over 50 personer - søknad om dispensasjon

Forslag til vedtak

Med hjemmel i naturmangfoldlovens § 48 gis Foreningen Fulehuks venner dispensasjon fra verneforskriftens § 3 pkt.5.3 til arrangementer uten begrensning av antall deltagere på Fulehuk fra 1. mai 2018 ut året 2023. Det forutsettes at holmen ryddes etter arrangementene, og at eventuelle skader rettes opp. All opp- og nedrigging og transport må skje under hensyn til naturmiljø og andre friluftsbukere. Arrangementer som kan gi mye lyd inngår ikke i denne tillatelsen. De må vurderes etter egen søknad.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Styreleder Haraldsen i foreningen Fulehuks venner skriver blant annet: «*Det vises til Dialogmøte 8. november på Nasjonalparksenteret. Her var en av problemstillingene som ble tatt opp største størrelse på grupper i Nasjonalparken som er angitt til 50 personer. På Fulehuk kan vi ved noen anledninger årlig som ved konserter, geburtsdagslag, bryllup som eksempel, få besøkstall som overstiger 50 personer.- Vi ser det som svært lite hensiktsmessig og lite tjenlig at vi må sette et tak på besøkende til 50 personer. Vi ber herved om å få anledning til opphold for fler enn 50 personer på Fulehuk ved noen anledninger årlig, og at en slik tillatelse kan gjelde for noen år, da booking i tilfeller skjer år i forveien. ...*»

Grunnlaget for avgjørelsen

Søknaden skal vurderes etter naturmangfoldlovens § 7, hvor det forutsettes at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer for behandlingen.

Søknaden skal også vurderes etter verneforskriftens § 3 pkt. 5.3 annet ledd, hvor det fremgår at organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet krever tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer for vurdering av organisert ferdsel i

nasjonalparken er gitt i forvaltningsplanen. Grupper og arrangementer med mer enn 50 deltagere må søke tillatelse.

Dispensasjon kan gis i medhold av naturmangfoldlovens § 48, under forutsetning av at tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene i nevneverdig grad.

Vurdering

Kunnskapsgrunnlaget vurderes som godt. Det er ikke registrert rødlistede arter, eller naturtyper, som er stasjonære på Fulehuk. Holmen er preget av svaberg som tåler ferdsel bedre enn de fleste andre naturtyper. Fulehuks venner er en forening med særlig forutsetning for å legge stor vekt på å utøve all bruk av holmen på en ansvarlig måte, slik naturmangfoldloven § 12 forutsetter. Eventuelle skader som oppstår må repareres av foreningen, i samsvar med naturmangfoldloven § 11. Føre-var-prinsippet vurderes som uaktuelt i denne saken.

Forvaltningsplanen peker ut Fulehuk som ett av stedene som bør brukes til å ta imot mange gjester.

Fulehuks venner bruker fyret til arrangementer som kan gi inntekter. Vedlikeholdet av fyret er krevende og forutsetter inntekter. Det er ikke grunn til å tro at andre enn Fulehuks venner har bedre forutsetninger for å balansere inntektsbringende arrangementer mot allmennhetens friluftsliv. Samlet vurderes arrangementer på Fulehuk til å være i samsvar med verneformålet og til ikke å påvirke verneverdiene negativt.

Konklusjon

Med hjemmel i naturmangfoldloven § 48 gis Foreningen Fulehuks venner dispensasjon fra verneforskriftens § 3 pkt.5.3 til arrangementer uten begrensning av antall deltagere på Fulehuk fra 1. mai 2018 ut året 2023. Det forutsettes at holmen ryddes etter arrangementene, og at eventuelle skader rettes opp. All opp- og nedrigging og transport må skje under hensyn til naturmiljø og andre friluftsbukere. Arrangementer som kan gi mye lyd inngår ikke i denne tillatelsen. De må vurderes etter egen søknad.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Klima- og miljødepartementet. Klagefristen er tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Utvalg	Utvalgssak	Møtedato
Færder nasjonalparkstyre	7/2018	05.04.2018

Færder nasjonalpark - idrettsarrangement - ultraløpet Soria Moria til Verdens Ende 2018

Forslag til vedtak

Under henvisning til verneforskriftens § 3 pkt. 5.3 og naturmangfoldlovens § 48 gis tillatelse til bruk av Moutmarka i forbindelse med ultraløpet Soria Moria – Verdens Ende 19. – 20. mai 2018. Den valgte løpetrasèen langs Ytterstien i Moutmarka og fordeling av løpere over lang tid er slik at løpet ikke vurderes å være til skade for naturmiljøet på det aktuelle tidspunktet.

Trasèen kan godkjennes på følgende vilkår:

- Tillatelsen er gitt til Mona Kjeldsberg og Einar Iversen som løpsledere for løpet Soria Moria til Verdens Ende. De må også innhente tillatelse fra Færder kommune og Oslofjordens Friluftsråd som grunneier i Moutmarka. Denne tillatelsen gjelder kun for områder i Moutmarka som inngår i Færder nasjonalpark.
- Alle løpere må orienteres om at løpet gjennom Moutmarka skjer i sårbare områder i Færder nasjonalpark, og at løperne må følge merkede stier. De må også ta hensyn til andre friluftsbukere og beitedyr. Porter i beitegjerdar må lukkes etter passering.
- Statens naturoppsyn vil gjøre en vurdering av eventuelle skader i etterkant av arrangementet. Dersom skader blir registrert, vil dette kunne medføre flytting av trasèen ved eventuelle senere arrangementer.

Klageadgang:

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen vil være tre uker etter at vedtaket er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom nasjonalparkstyret.

Bakgrunn

Det planlegges et terrengultraløp fra Oslo til Tjøme med start i Voksenkollen i Oslo 19.mai og med målgang på Verdens Ende på Tjøme den 20.mai. Distansen som løperne skal tilbakelegge er 161 km. Deltakerne skal selv finne veien ved å følge et GPS-spor og/eller kart. Arrangør ønsker å tilby deltakerne en «reise» fra Oslo til Tjøme utenom sti og vei så langt det er mulig. Løypa følger derfor i størst mulig grad stier og traktorveier samt grusveier. Som en flott opptakt til målgangen ved Verdens Ende, er det et ønske at løperne kan få oppleve Moutmarka. Løperne vil følge et spor som følger den ytre stien hele veien gjennom Moutmarka. På dette tidspunktet i løpet vil deltakerne ha løpt og gått i ca 160 kilometer og de fleste vil ha brukt minst 20 timer, slik at det vil være stor spredning mellom løperne, og de vil holde relativt lav fart på dette tidspunktet. «Innspurten» vil nok for noen dreie seg om gangfart så langt ut i løpet. Det vil heller ikke være noen form for merking av traseen, og løperne vil følge stien hele veien.

Selve målområdet søkes lagt til området ved vippefyret og nasjonalparksenteret på Verdens ende, og egen søknad om dette er sendt Færder kommune. I tillegg til løpet fra Oslo til Tjøme, tilbys også ei «kortløype» på 83 km, med start i Hanekleiva i Sande. Denne følger samme trase som hovedløpet hele veien til Verdens Ende. Det er satt en deltagerbegrensning på 200 løpere til sammen på disse to distansene. De raskeste løperne vil komme i mål på Verdens Ende ved 06-tiden den 20. mai, mens de fleste trolig vil komme fra kl 12 og deretter spredt utover dagen. Siste målgang for å få godkjent løp er satt til kl 21 den 20.mai.

Grunnlaget for avgjørelsen

Verneforskriften

Arrangementet faller innenfor begrepet «organisert ferdsel» i verneforskriftens §3 pkt. 5.3, hvor det heter:

«Bestemmelsene i denne forskrift, med unntak av § 3 pkt. 5.2, er ikke til hinder for organisert turvirksomhet så lenge naturmiljøet ikke blir skadelidende.

Organisert ferdsel og ferdselsformer som kan skade naturmiljøet må ha tillatelse av forvaltningsmyndigheten. Nærmere retningslinjer gis i forvaltningsplanen, jf. § 5»

§ 3 pkt. 5.2 gjelder ilandstigningsforbud i sone B i perioden 15.04 til 15.07, og kommer ikke til anvendelse her.

I forvaltningsplanen er det gitt følgende retningslinjer for organisert ferdsel:

«Retningslinjer

Ofte vil det være en sammenheng mellom omfanget av den organiserte ferdselen og faren for skade på naturmiljøet. Følgende typer av organisert ferdsel krever alltid tillatelse:

- *Grupper og arrangementer med minst 50 deltagere. Skoleklasser på tur omfattes normalt ikke av denne regelen, bortsett fra hvis antallet blir over 90 deltagere (tre skoleklasser).*
- *Grupper og arrangementer med færre enn 50 deltagere, når aktiviteten planlegges gjennomført minst tre ganger pr. år på samme sted. Alminnelig turaktivitet i mindre grupper i regi av familie og venner krever likevel ikke tillatelse etter denne regelen.*
- *Teltleire med minst 10 telt.»*

Naturmangfoldloven

Søknaden skal ellers vurderes etter naturmangfoldlovens § 7, hvor det forutsettes at prinsippene i §§ 8 til 12 skal legges til grunn som retningslinjer for behandlingen.

Vurdering

Forholdet til verneforskriften

I søknaden opplyses at inntil 200 deltagere kan delta i løpet. I tillegg vil det også bli noe ferdsel i forbindelse med vakthold, organisering, rydding og bistand under arrangementet. Fare for skade på naturmiljøet vil derfor være til stede både pga. antall deltagere og områder ferdselen vil skje. Arrangementet vil derfor kreve dispensasjon fra verneforskriftens § 3 pkt. 5.3. Dispensasjon kan gis i medhold av naturmangfoldlovens § 48, under forutsetning av at tiltaket ikke strider mot vernevedtakets formål og ikke kan påvirke verneverdiene i nevneverdig grad.

I denne sammenheng må særlig formålsparagrafens fokus på bevaring av naturtyper og arter vektlegges. Løpet er bl.a. tenkt lagt på sti langs strandenger, tørrbakkesamfunn og beitemark. Selv om det oppgis at ferdsel vil foregå på etablerte stier, vil noe ferdsel og tråkk utenom stiene også måtte medregnes. Selv om slik ferdsel kan skje, vurderes den likevel som begrenset og liten i forhold til den ordinære friluftsferdselen, som på årsbasis kan utgjøre 20 000 turgjengere. Selv denne ferdselen vurderes i dag ikke som en vesentlig trussel mot naturmiljøet. Vi er ellers ikke kjent med at skader eller andre ulemper som følge av tilsvarende løp i 2017 er påvist.

Forholdet til naturmangfoldloven

§ 8 Kunnskapsgrunnlaget

Det er gitt god informasjon om løpet, både hva gjelder løpstrasè og antall deltagere. 200 deltagere er et maksimumstall, men sannsynligvis vil deltagelsen bli mindre. Kunnskapen om naturmiljøet er godt kjent langs Ytterstien hvor løpet vil gå.

§ 9 Føre var-prinsippet

Løpet i Moutmarka vil foregå 20. mai, som kan være en sårbar periode i blomstringstiden og med hekketid for flere fuglearter. Det legges likevel vekt på at det regnes med kun få løpere i timen, og at løpet vil følge Ytterstien. Det forventes ikke at løperne vil innebære noen vesentlig forstyrrelse, da mye av hekkeaktiviteten er knyttet til kjerr og kratt lenger inne i Moutmarka. Det vil også bli presisert i tillatelsen at løperne anmodes om å følge eksisterende stier så langt som mulig, for å unngå tråkk i sårbare områder.

§ 10 Samlet belastning

Det omsøkte arrangementet er en gjentakelse fra 2017, og det er grunn til å regne med at arrangementet kan bli årvisst, og at deltagelsen vil kunne øke etterhvert. Erfaringen viser at stadig flere arrangementer ønsker å legge løpet gjennom nasjonalparken. Det er derfor viktig å se disse i sammenheng, men så langt er det vanskelig å se at de i sum representerer noen trussel for verneverdiene. Noen skade er ikke påvist etter fjorårets arrangement. Det viktige er å fastsette vilkår for det enkelte arrangementet basert på konkrete og stedlige vurderinger.

§ 11 Kostnader ved miljøforringelse

Kostnader ved eventuell miljøforringelse må bæres av arrangør.

§12 Miljøforsvarlige teknikker

Det forutsettes at løpet søkes gjennomført slik at naturmiljøet ikke skades og at forstyrrelser på fuglelivet begrenses til et minimum. Det innarbeides vilkår i tillatelsen.

Konklusjon

Under henvisning til verneforskriftens § 3 pkt. 5.3 og naturmangfoldlovens § 48 gis tillatelse til bruk av Moutmarka i forbindelse med ultraløpet Soria Moria – Verdens Ende 19. – 20. mai 2018. Den valgte løpetrasèen langs Ytterstien i Moutmarka og fordeling av løpere over lang tid er slik at løpet ikke vurderes å være til skade for naturmiljøet på det aktuelle tidspunktet.

Trasèen kan godkjennes på følgende vilkår:

- Tillatelsen er gitt til Mona Kjeldsberg og Einar Iversen som løpsledere for løpet Soria Moria til Verdens Ende. De må også innhente tillatelse fra Færder kommune og Oslofjordens Friluftråd som grunneier i Moutmarka. Denne tillatelsen gjelder kun for områder i Moutmarka som inngår i Færder nasjonalpark.
- Alle løpere må orienteres om at løpet gjennom Moutmarka skjer i sårbare områder i Færder nasjonalpark, og at løperne må følge merkede stier. De må også ta hensyn til andre friluftsbukere og beitedyr. Porter i beitegjerdar må lukkes etter passering.
- Statens naturoppsyn vil gjøre en vurdering av eventuelle skader i etterkant av arrangementet. Dersom skader blir registrert, vil dette kunne medføre flytting av trasèen ved eventuelle senere arrangementer.

Soria Moria til Verdens Ende

v/Mona Kjeldsberg

Himfjellvegen 36

2022 Gjerdrum

Færder kommune

Gjerdrum, 02.01.2018

Færder nasjonalpark

Oslofjordens friluftsråd

Fylkesmannen i Vestfold

Søknad i forbindelse med ultraløpet Soria Moria til Verdens Ende (SMVE) 19.-20.05.2018

Henvendelsen gjelder terrengultraløpet *Soria Moria til Verdens Ende*, som går fra Soria Moria i Voksenkollen, Oslo til Verdens Ende på Tjøme. Løpet ble arrangert for første gang i mai 2017. Vi søker nå om tillatelse til å gjenta arrangementet med start i Oslo den 19.05 og målgang ved vippefyret på Verdens Ende den 20.05.2018.

Distansen som løperne skal tilbakelegge er 161 km. Deltakerne skal selv finne veien ved å følge et GPS-spor og/eller kart. Vi ønsker å tilby deltakerne en «reise» fra Oslo til Tjøme-utenom sti og vei så langt det er mulig. Løypa følger derfor i størst mulig grad stier og traktorveier samt grusveier, men er også innom asfalt på noen strekninger blant annet gjennom Drammen og gjennom Tønsberg. Deltakerne passerer ellers blant annet gjennom Kjekstadmarka, Montebello på Konnerud, over Hvittingen, gjennom Bergskogen, Byskogen og Teieskogen.

I tillegg til løpet fra Oslo til Tjøme, tilbyr vi også ei «kortløype» på 83 km, med start i Hanekleiva i Sande. Denne følger same trase som SMVE hele veien til Verdens Ende.

Som en flott opptakt til målgangen ved Verdens Ende, har vi et ønske om at løperne, som i 2017, igjen kan få oppleve Moutmarka. Moutmarka er en perle av et naturområde som virkelig gi deltakerne en følelse av å nærme seg *enden av verden*. Vi har tegnet inn et spor som følger den ytre stien hele veien gjennom Moutmarka. Vi vil informere deltagerne om at det er beitedyr i området, slik at porter alltid må lukkes. Videre vil vi opplyse om at Moutmarka i Færder nasjonalpark ligger i et sårbart område og understreke viktigheten av at løperne holder seg på sti hele veien.

På dette tidspunktet i løpet vil deltakerne ha løpt i nærmere 160 kilometer og de fleste vil ha brukt minst 20 timer, slik at det vil være stor spredning mellom løperne, og de vil holde relativt lav fart på dette tidspunktet. «Innspurten» vil nok for noen dreie seg om gangfart så langt ut i løpet.

Vi har satt en deltagerbegrensning på 200 løpere til sammen på disse to distansene (det var totalt 22 fullførende i 2017). De raskeste løperne vil komme i mål på Verdens Ende ved 08-tiden den 20.mai, mens de fleste trolig vil komme fra kl 12 og deretter spredt utover dagen. Siste målgang for å få godkjent løp er satt til kl 21 den 20.mai.

Som i 2017 vil vi pånytt forespørre om å få ha målet ved vippefyret. Traseen vil være som sist; løperne følger den asfalterte alleen ned til båthavna fra P-plassen og deretter opp til vippefyret. Detaljer rundt hvordan målområdet best kan organiseres er vi selvsagt åpne for å drøfte med kommunen.

For fjorårets arrangement inngikk vi en avtale om åpningstider i kiosken på brygga og vi fikk tillatelse til å bruke serviceanlegget for gjester i båthavna. Vi håper vi kan få de samme mulighetene i forbindelse med løpet i 2018.

Traseen for hele løpet kan ses her: <http://www.lommekjent.no/turer/957020>

Dersom vår søknad om tillatelse til å få løpe gjennom Moutmarka ikke innvilges, vil vi selvsagt legge om traseen ut i fra de innspillene vi får.

Løpet har egen hjemmeside: <https://soriamoriatilverdensende.com/no/home.html>

Med dette håper vi på et fortsatt godt samarbeid med Færder kommune og Færder Nasjonalparksenter.

Vi stiller gjerne på et møte dersom det er ønskelig.

Vennligst ta kontakt med oss dersom det er behov for ytterligere opplysninger.

Vennlig hilsen

Mona Kjeldsberg

Løpsleder Soria Moria til Verdens Ende

M: 95134742

info@soriamoriatilverdensende.com

b)

**Færder
nasjonalpark**

**Ytre Hvaler
nasjonalpark**

Frisk Oslofjord - søknad

Ikke offentlig §15

Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker søker herved, i samarbeid med Havforskningsinstituttet, om midler til å gjennomføre et 3 årig pilotprogram for å styrke kunnskapen om det marine miljøet i Oslofjorden og de verdiene som nasjonalparkene skal forvalte.

Den økologiske tilstanden i Oslofjorden er svekket. Flere fiskeslag er i ferd med å bli borte og viktige leveområder som tareskog og ålegrasenger har gått tilbake de senere år. Sentrale samfunnsaktører må gå sammen om å styrke kunnskapsgrunnlaget om det marine miljøet. Et marint økologisk grunnkart må framskaffes. Økt kunnskap om naturtypenes utbredelse og tilstand er et avgjørende fundament i forvaltningen av de marine ressursene. Dette kan få stor overføringsverdi til andre deler av kysten vår. Videreføring av en levende kystkultur er avhengig av en levende fjord. Befolkningen må gis mer kunnskap om livet i havet for å styrke bredt eierskap til de tiltak som må gjennomføres. En særlig viktig gruppe vil være framtidige beslutningstakere, som i dag er barn og unge.

I pågående arbeid med prosjektet «Krafttak for kysttorsken» har vi flere ubesvarte spørsmål/kunnskapshull. Dette gjelder ikke minst utbredelse og tilstand i naturtyper som er viktige for torsken. Det er disse kunnskapshullene som er utgangspunktet for denne søknaden. Uten den kunnskapstilførsel som vi foreslår her, vil kritisk viktig kunnskap mangle i mange år framover. Konsekvensene av dette vil være en mindre treffsikker forvaltning. En gjennomføring av «Frisk Oslofjord» vil være et viktig tilskudd i arbeidet med å redde kysttorsken og flere andre fiskeslag som er i samme situasjon. Resultatet av «Krafttak for kysttorsken» og «Frisk Oslofjord» vil kunne få stor overføringsverdi til andre tilsvarende kystområder.

Oslofjorden er Norges mest urbane og folketette kystlinje med svært populære natur- og friluftsområder. Området har nærhet til mange byer, landets hovedstad, flere flyplasser og for øvrig er kommunikasjonene gode. Etter hvert som natur- og kulturbaserte næringer blir viktigere og

viktigere, vil Oslofjorden med dens mange kvaliteter kunne få en enda større strategisk betydning i årene som kommer.

Denne utviklingen gjenspeiles blant annet ved at Ytre Oslofjord har fått landets to første marine nasjonalparker. Dette har slått godt an i befolkningen og er en indikasjon på en ny tid. Oslofjorden vil i større grad enn tidligere også være med på å promotere Norge som reiselivsdestinasjon. Med en slik utvikling vil det være viktig å hegne om de verdiene som området representerer.

Et hovedproblem gjennom mange tiår har vært en negativ miljøpåvirkning, særlig gjennom tilførsler av næringssalter og jordpartikler fra kommunal kloakk og landbruk. Kildene er i stor grad lokale, men også langtransport helt fra Østersjøen. Algevekst og jordpartikler gir svekket lystilgang i vannmassene og tilslamming av havbunnen. Viktige leveområder for torsken er svekket, fore eksempel taeskogene og ålegrasengene. Forringelsen av miljøet har gjort flere fiskeslag mer sårbare for høy beskatning. En bærekraftig beskatning av fiskeressursene og bedring av miljøtilstanden vil være viktige elementer i den videre forvaltningen av fjordområdet.

Vi ønsker nå å ta et krafttak for å styrke kunnskapsgrunnlaget og at kunnskapen om det marine miljøet i langt større grad enn tidligere spres til befolkningen. En særlig viktig gruppe vil være framtidige beslutningstakere, som i dag er barn og unge.

Nasjonalparkenes visjon er at Oslofjorden også i fremtiden kan levere grunnleggende økosystemtjenester, at fjorden er frisk og at det er god tilgang på fiskeressurser. Dette vil bidra til en levende kystkultur med biologisk mangfold og verdifulle naturoplevelser for kommende generasjoner. Det vil også styrke grunnlaget for grønne næringer i Norges mest folkerike område.

Havforskningsinstituttet (HI) visjon er «kunnskap og råd for rene og rike hav- og kystområder» og skal bidra til å utvikle grunnlaget for bærekraftig forvaltning av de marine ressursene og det marine miljøet.

Pilotprogram i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker

Vi foreslår at det gjennomføres et 3-årig pilotprogram i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker:

- Økologisk grunnkart (ledet av HI)

Kunnskap om naturtyper, ressurser, bunnforhold og vannmiljø knyttet sammen i økologiske grunnkart åpner et framtidsrettet potensial for bærekraftig forvaltning og bruk av våre kystområder. Her gjennomføres en pilotstudie for effektiv kartlegging av marine naturtyper og vurdering av deres tilstand i et avgrenset område. Vi foreslår at Havforskningsinstituttet, Kartverket (KV), Norges geologiske undersøkelse (NGU), Kongsberggruppen og Forsvarets forskningsinstitutt (FFI) går sammen om et slikt arbeid i et 3-årig program. Dette vil gi et viktig fundament for bevaring av arter og økosystemer, for kunnskapsformidling, opplevelser og for videre kartlegging i årene som kommer. HI, KV og NGU samarbeider i dag i MAREANO-kartleggingsprogrammet og i initiativet for «Marine grunnkart i kyst-Norge». Nasjonalparkene er et høyaktuelt utviklingsområde med stor utnyttelsesgevinst.

En slik kartlegging vil også kunne gi oss svært god kunnskap om marint avfall på havbunnen, marine kulturminner og geologiske formasjoner.

- Styrking av kunnskap om selens rolle i fjordøkosystemet (ledet av HI)

Selens rolle i økosystemet har vært diskutert gjennom årtier og eksisterende kunnskap har i liten grad nådd frem til befolkningen. Vi ønsker å oppdatere kunnskapsstatus gjennom å

kartlegge artens levemåte, særlig hvordan den forflytter seg og hva den spiser, sammenliknet med eldre studier. Det vil gi ny informasjon om selens betydning i økosystemet i Ytre Oslofjord.

- Styrking av kunnskapen om brislingens rolle i fjordøkosystemet (ledet av HI)

Brisling er viktig føde for mange fiskeslag og tidvis et viktig fiske i Skagerrak og Oslofjorden. Det er usikkerhet om fjordbrislingen stadig fornyes gjennom «påfyll» fra Skagerrak eller om fiskestammene er lokale, på samme måte som for eksempel fjordtorsken er det. Hvis stammene er lokale, vil de være langt mer sårbare for overbeskatning enn om brislingen er del av en større Skagerrakstamme.

- Utvikling av en kunnskapsbank for undervisning, nettbasert informasjon og media

Over en periode på to år ønsker vi å bygges opp en informasjonsbank som kan brukes til å popularisere og spre innhentet kunnskap til befolkningen generelt, og til barn og unge spesielt. «Kunnskapsbanken» bør brukes til en rekke formål:

- Undervisningspakker på ulike klassetrinn
- Popularisert stoff til mediene, nettsider, sosial medier og utstillinger
- Artikler og foredrag
- Film, for eksempel om selens liv og vandringer

Kunnskapsbanken kan inneholde et representativt utsnitt av popularisert marin kunnskap, knyttet Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker:

- Naturtypenes forekomst, kjennetegn og egenskaper
- Naturtypenes økologiske funksjoner
- Kunnskap om nøkkelarter
- Endringer i naturtypene som følge av miljøpåvirkninger og fiske
- Tiltak for å bedre den økologiske tilstanden i fjorden
- Marine kulturminner under vann

Utvalgte skoler bør være aktivt med i utvikling av undervisningspakkene. Det bør bygges inn moduler der elever kan få lov til å være prosjektets «juniorforskere» og gjøre arbeid som kan være nyttige i forvaltningen, og som kan skape engasjement og naturinteresse hos deltakerne.

Det må etableres en prosjektorganisasjon som tar ansvar for utviklingen av kunnskapsbanken og kunnskapsspredningen. Vårt forslag er at hovedansvaret for dette plasseres hos skoleeierne i nasjonalparkregionen; Vestfold og Østfold fylkeskommuner og vertskommunene i nasjonalparkregionen. Profesjonell konsulentstøtte må leies inn til en slik jobb. Arbeidet bør skje i samarbeid med etablerte besøkssentre for nasjonalparkene og frivillige organisasjoner.

Flere organisasjoner har mye å bidra med i dette prosjektet. Allerede i dag bidrar for eksempel Oslofjordens friluftsråd, flere friluftsgeselskaper, jeger og fiskeriorganisasjoner og naturvernforbundet med aktiv kunnskapsformidling. Vi vil gå i dialog med disse for å få etablert et samarbeid til beste for de målsettingene vi har.

Tidsramme

Vi ser for oss at programmet gjennomføres i perioden 2018 – 2020, men med mulighet for å bruke deler av 2021 til avsluttende arbeider.

Jan Atle Knutsen

Havforskningsinstituttet

Roar Jonstang

Færder nasjonalpark

Eivind Norman Borge

Ytre Hvaler nasjonalpark

Vedlegg:

- «Frisk Oslofjord» - grunnlagsnotat
- «Frisk Oslofjord» – organisering, framdrift og økonomi 2018 – 2020
- «Krafttak for kysttorsken», prosjektbeskrivelse

**Færder
nasjonalpark**

**Ytre Hvaler
nasjonalpark**

Vedlegg

Frisk Oslofjord

Ikke offentlig §15

Viktige økosystemer og arter må bevares og restaureres i Oslofjorden, med sin beliggenhet i kjernes av Norges mest befolkede områder. Dette vil være et hovedfundament for artsmangfold, opplevelse, kystkultur og grønne næringer i fremtiden. Viktige samfunnsaktører må gå sammen om å styrke kunnskapsgrunnet om det marine miljøet. Et marint økologisk grunnkart må framskaffes og tilstanden i viktige marine naturtyper må vurderes. Dette vil være et helt avgjørende framtidig fundament i forvaltningen av de marine ressursene. Befolkningen må gis mere kunnskap om livet i havet for å styrke et bredt eierskap til de tiltak som må gjennomføres.

I pågående arbeid med «Krafttak for kysttorsken» har vi flere ubesvarte spørsmål/kunnskapshull. Dette gjelder ikke minst utbredelse og tilstand i naturtyper som er viktige for torsken. Det er disse kunnskapshullene som er utgangspunktet for denne søknaden. Uten den kunnskapstilførsel som vi foreslår her, vil flere av kunnskapshullene forbli ubesvarte i mange år framover. Konsekvensene av dette vil være en mindre treffsikker forvaltning. En gjennomføring av «Frisk Oslofjord» vil være et svært viktig tilskudd i arbeidet med å redde kysttorsken og flere andre fiskeslag som er i samme situasjon. Resultatet av «Krafttak for kysttorsken» og «Frisk Oslofjord» vil kunne få stor overføringsverdi til andre tilsvarende kystområder.

1. Bakgrunn

Et bedre miljø

Oslofjorden er Norges mest urbane og folketette kystlinje med svært populære natur- og friluftsområder. Området har nærhet til mange byer, landets hovedstad, flere flyplasser og for øvrig er kommunikasjonene gode. Etter hvert som natur- og kulturbaserte næringer blir viktigere og viktigere, vil Oslofjorden med dens mange kvaliteter kunne få en enda viktigere strategisk betydning i årene som kommer.

Denne utviklingen gjenspeiles blant annet ved at Ytre Oslofjord har fått landets to første marine nasjonalparker. Dette har slått godt an i befolkningen og er en indikasjon på en ny

tid. Oslofjorden vil i større grad enn tidligere også være med på å promotere Norge som reiselivsdestinasjon. Med en slik utvikling vil det være viktig å hegne om de verdiene som området representerer.

Et hovedproblem gjennom mange tiår har vært en negativ miljøpåvirkning, særlig gjennom tilførsler av næringsalter og jordpartikler fra kommunal kloakk og landbruk. Kildene er i stor grad lokale, men også langtransport helt fra Østersjøen. Algevekst og jordpartikler gir svekket lystilgang i vannmassene og tilslamming av havbunnen.

Tilstanden i fjordområdet er svekket og det er behov for restaurering av flere marine økosystemer. Flere viktige fiskeslag har gått kraftig tilbake, tareskogen og ålegrasengene er svekket. Foruten miljøutfordringene skyldes dette trolig også et overfiske på enkelte arter gjennom en årrekke. Skal man lykkes med å bevare fiskeressursene i sjøen, må man redde det livsmiljøet som artene er avhengige av og beskytningen av ressursene må være bærekraftig. Dette krever en styrking av kunnskapsgrunnlaget og en langt mer aktiv, sektorovergripende forvaltning.

Et økologisk grunnkart

Nasjonalparkene byr på den flotteste naturen vi har i Norge, og omfatter større representative økosystemer som er uten større tekniske inngrep. Både Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker er gode ambassadører for nasjonalparkene, ved at det her finnes stor variasjonen og stort mangfold av viktige samfunnsverdier knyttet til landskap, geologi og biologi på land og i sjø. Begge nasjonalparkene speiler også en spennende kystkultur med kombinasjon av fiske, landbruk og sjøfart gjennom generasjoner, med tilhørende kulturminner.

Sammenlignet med landområdene har vi allikevel svært begrenset oversikt over naturtypene under vann, deres tilstand og påvirkningsfaktorer. Et bedre kunnskapsgrunnlag er nødvendig for å kunne forvalte på en bærekraftig måte. Det har derfor lenge vært et høyt ønske å kunne få til en kartlegging av de marine områdene i Ytre Oslofjord. Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker vil være et utmerket sted å begynne; vi trenger en god pilot for effektiv kartlegging av miljøet under vann.

Kystkultur

Sammenhengen mellom havets økologi og vår kysthistorie er åpenbar. Næringer, stedsutvikling, byggeskikk, båtbyggertradisjoner og friluftsliv har gjennom hele historien vært bygget på at havet har levert store mengder råvarer. Sett i et langt perspektiv er oljealderen en liten episode, det er havet som har «båret» nasjonen og havet er også vår viktigste framtidsressurs. Levende hav og en fortsatt levende kystkultur henger derfor nøye sammen.

Kunnskap og verdier

Kunnskap alene er ikke nok til å skape en forandring. Det er nødvendig å skape økt forståelse for hvor viktig havet er for oss mennesker. Kunnskapen om de økologiske sammenhengene

må ut til folket og ikke minst de som i dag er barn og unge, som skal forvalte ressursene i kommende generasjoner.

2. Visjon og mål

Visjon

Oslofjorden leverer grunnleggende viktige økosystemtjenester. Fjorden er frisk og det er god tilgang på fiskeressurser. Dette bidrar til å opprettholde en levende kystkultur, opplevelser og grønne næringer i Norges mest folkerike område.

Mål

Det må framskaffes et tilstrekkelig kunnskapsgrunnlag for å kunne oppnå en bærekraftig forvaltning av de marine ressursene i Oslofjorden.

Kunnskapen om fjordens økosystem må styrkes og bringes ut til befolkningen og særlig fremtidens beslutningstakere, som er barn og unge.

Ved videre oppbygging av kunnskap er det viktige å samhandle med allerede igangsatte arbeider. Så langt er det eksempelvis arbeidet med innsamling av data for vurdering av vannkvalitet, bevaringsområder for hummer og det pågår nå et flerårig prosjektarbeid i et forsøk på å restaurere kysttorskstammen («Krafttak for kysttorsken»). Forekomst av ålegrasenger og tareskog er delvis kartlagt tidligere.

Innenfor denne rammen prioriteres følgende styrking av kunnskapsgrunnlaget:

- * Pilot for effektiv kartlegging av det marine miljøet og økologisk grunnkart
- * Styrking av kunnskap om selens rolle i fjordøkosystemet
- * Styrking av kunnskap om brislingens rolle i fjordøkosystemet
- * Utvikling en «kunnskapsbank» for undervisning, nettsider og media

3. Tiltak

Vårt hovedarbeid her vil dreie seg om å lage en god pilot for et «Økologisk grunnkart» i marine kystområder og en kunnskapsbank til bruk i ulike typer informasjonsarbeid ut mot befolkningen. Vi må vite mer om utbredelsen av de marine naturtypene og deres tilstand. Vi trenger også mer kunnskap om noen viktige arters rolle i økosystemet, særlig selarten steinkobbe og sild/brisling.

Alle de prioriterte arbeidene vil ha et todelt siktemål:

- frambringe ny kunnskap og grunnlag for framtidig forvaltning
- formidling av kunnskap til befolkningen og særlig barn og unge

3.1 Økologisk grunnkart

Kartlegging

For å nå Færder og Ytre Hvalers forvaltningsmessige målsetning er det nødvendig å vite hva slags natur nasjonalparkene inneholder. Det er derfor avgjørende å påbegynne kartleggingsarbeidet i de dype områdene av Færder og Ytre Hvaler Nasjonalparker.

Dyrelivet og forekomsten av naturtyper i store deler av av Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker er lite kjent. Særlig gjelder dette for de bunnlevende artene og artssamfunnene i den dype Norskerenna. Dypvannet i Norskerenna med dybder ned mot 4-600 meter løper som en dyp fjord langs kysten av Sør-Norge og munner ut i Norskehavet 90 mil lenger nord utenfor Stad. Norskerenna knytter med andre ord dypvannet og vannmiljøet i Norskehavet sammen med Ytre Oslofjord. Imidlertid er det liten kunnskap om hvilken betydning dette har for dyrelivet Ytre Oslofjordregionen. Videre vet vi lite om sammenhenger mellom miljøet i dypvannet og på grunt vann.

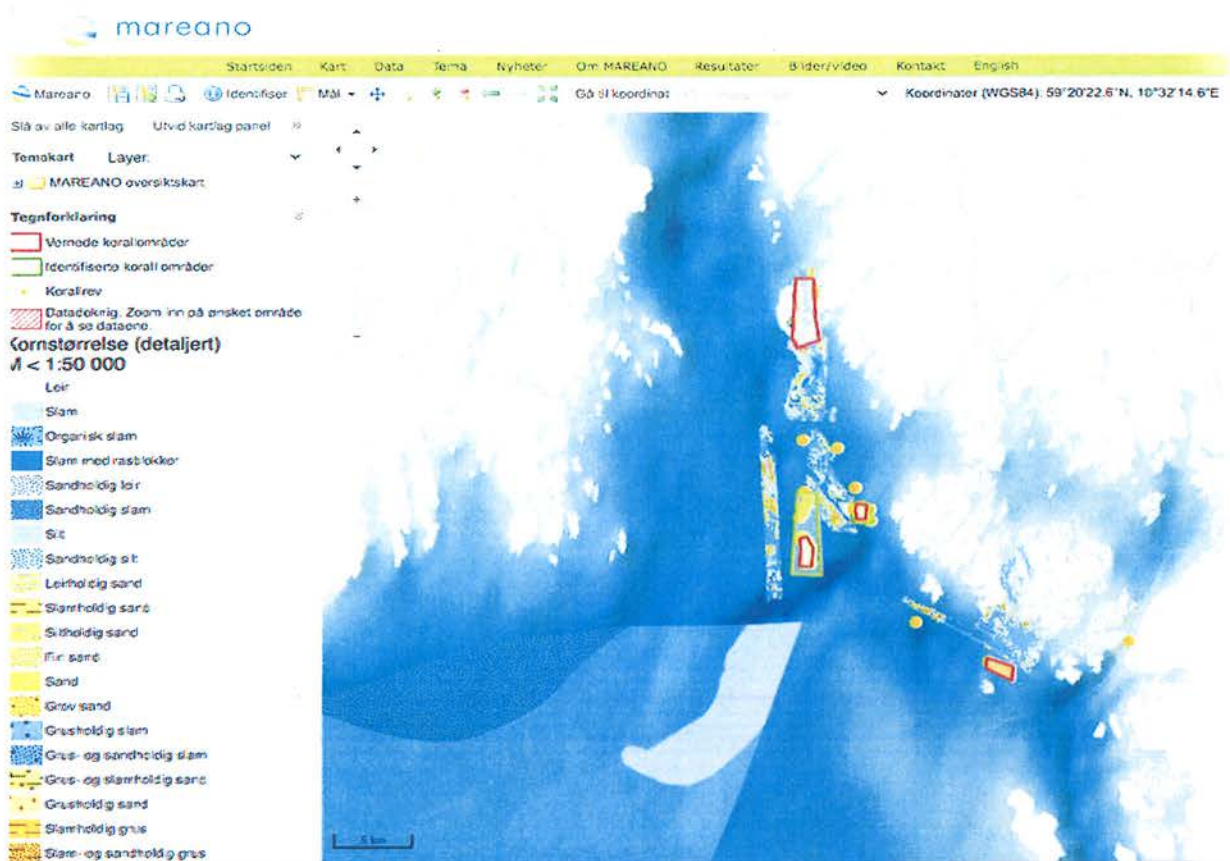
Det nasjonale programmet for kartlegging av biologisk mangfold har bidratt med god kunnskap om naturtyper på grunt vann som tareskog og ålegrasenger. Denne kunnskapen må settes inn i det økologiske grunnkartet.

Kartlegging av de dype områdene i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker er utfordrende, men også spesielt interessante gjennom å avdekke det ukjente og i lys av korallfunn i regionen (se kart under).

Økologiske grunnkart vil også gi et svært viktig grunnlag for kunnskapsformidling.

Havforskningsinstituttet (HI) har stor erfaring med kartlegging av marin natur, inkludert natur på dypt vann bl.a. gjennom MAREANO-programmet. MAREANO gjennomføres i samarbeid med Kartverket og NGU, hvor Kartverket har ansvar for dybdedata, NGU geologiske kart og HI biologiske kart. Kartverket, NGU og HI har også et tett samarbeid i pågående utvikling av «*marine økologiske grunnkart for kystsonen*». Kartlegging av dype områder i Færder og Ytre Hvaler Nasjonalparker vil kunne bygge på erfaringer fra dette samarbeidet. Vi har nødvendig infrastruktur med skip, innsamlingsutstyr og sensorer etc. for kartlegging.

En betydelig nyutvikling av teknologi i senere år gir nye muligheter. Her ligger NTNU (AMOS-senteret), UiTØ, NGU, HI, Kongsberg Maritime, Ecotone, SINTEF Ocean AS og andre i forskningsfronten. Kongsberggruppen har utviklet AUV (Autonomous Underwater Vehicle) plattformer som kan brukes til automatisert kartlegging. HI og Kongsberg har samarbeid om AUV til kartlegging og AUVen HUGIN.

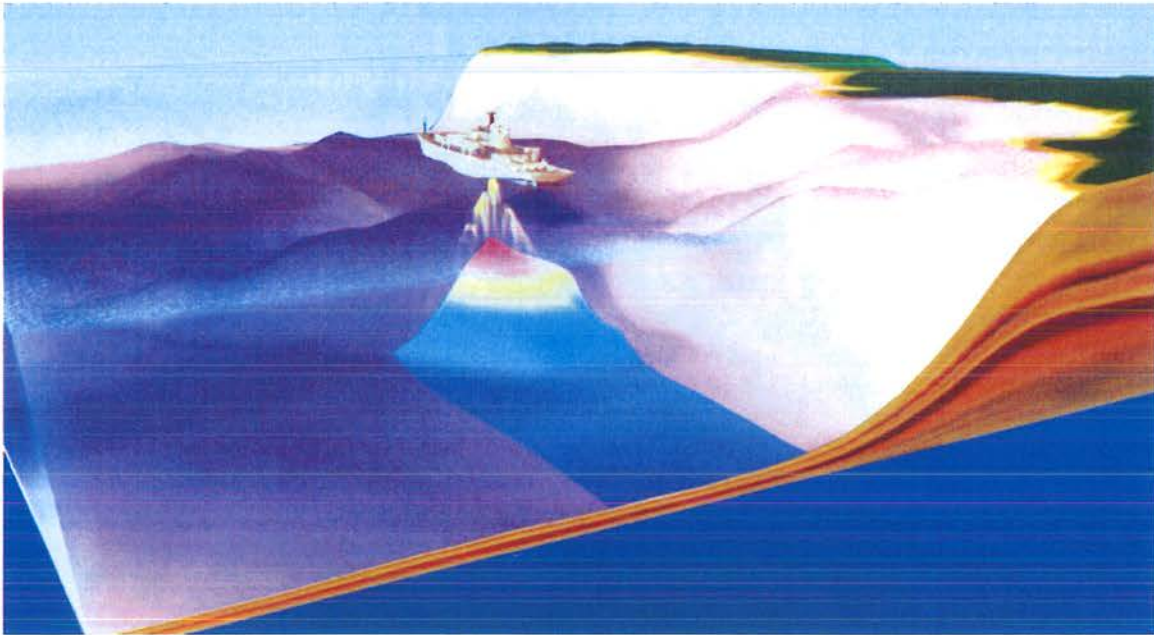
Mareano.no viser kartlagte områder i Ytre Oslofjord med funn av koraller. Kartet viser også at det er store ikke- kartlagte områder.

Vi ønsker å ta i bruk ny teknologi i bunnkartlegging av Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker, sammen med tradisjonell MAREANO-metodikk, for å oppnå en kostnadseffektiv produksjon av økologiske grunnkart med fokus på de dype områder i Skagerraks nasjonalparker.

Kartlegging og grunnkartene kan deles i tre tema:

- Høyoppløselig dybdekart, bunntereng og bunnreflektivitet - data innsamlet med multistråleekkolodd. (Ansvar Kartverket)
- Geologi og bunnforhold - kart over havbunnens sedimenttyper, fysiske og kjemiske egenskaper. Data innsamlet med multistråleekkolodd, bunnpenetrerende ekkolodd, bunnprøvetaking og video (Ansvar NGU).
- Naturtypekart og kart over forvaltningsprioritert natur, for eksempel koraller - kart som bygger på data fra multistråleekkolodd, geologi, bunngrabb og video (Ansvar HI).

Oppmåling med moderne multistråleekkolodd samler inn data til dybdekart (batymetriske kart) og terrengmodeller og høyoppløselige data er viktig for identifisering og tolking av geologi og bunnforhold, biologiske strukturer, og for utarbeidelse av andre marine temakart. Marin landskapskartlegging går ut på å beskrive de store trekkene i topografien på havbunnen og kan vise for eksempel skredmasser og israndavsetninger (morenerygger).

Havbunnskartlegging med multistråleekkolodd. For hver seilingslinje kartlegges det en sektor av havbunnen.

I kystsonen er det vanlig med store variasjoner i bunntype og bunnsedimenter over korte avstander som har stor betydning for hvilke arter som lever på sjøbunnen, bløtt sediment med børstemark til bart fjell med steinkoraller. Denne store variasjonen, heterogeniteten i bunnfold, er det som gjør kystsonen så rik og verdifull.

Naturtypekart bygger på mange innsamlingskilder inkludert prøver av bunn og videofilming. Datainnsamlingen vil være verdifull for å si noe om **naturlstanden**, og denne type kartlegging vil med stor nøyaktighet også kunne identifisere gjenstander på sjøbunnen. Dette har stor verdi å få oppdatert oversikt over **kulturminner** under vann. Samtidig er det mulig å lage en stedfestet oversikt over forekomster av **marint avfall**, som vil være en nødvendig forutsetning for eventuell opprydding. Slik kunnskap finnes ikke i dag.

Kartleggingen i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker kan gjennomføres over en tidsperiode på ca. tre år. Første år gjennomføres en pilot hvor tilgang på eksisterende data gjøres tilgjengelig for prosjektet og det inngås samarbeidsavtaler med aktuelle aktører som Kartverket, FFI, NGU, Kongsberg-gruppen, samt testkjøring av ny teknologi for kostnadseffektiv datainnsamling. Skipstid til kartlegging må også avtales det første året.

Selve kartleggingsarbeidet gjennomføres det andre året, mens tredje året medgår til opparbeiding av bunnprøver og videomaterialet, og helhetlige analyser hvor biologi, geologi og bunnterreng limes sammen til et økologisk grunnkart. Grunnkartene er digitale og kan uttrykkes og formidles på mange måter.

Bruk av eksisterende data

Noen naturtyper er allerede delvis kartlagt i nasjonalparkene, for eksempel ålegrasenger og tareskog. Slik eksisterende kunnskap må også legges inn i det økologiske grunnkartet.

Naturtypenes tilstand, økologisk funksjon og restaureringsbehov

Som en del av arbeidet med det økologiske grunnkartet, er det viktig å gjøre en vurdering av tilstand og økologiske funksjon i viktige naturtyper, for eksempel i tareskog og ålegrasenger. Dagens tilstand bør sammenlignes med tidligere registreringer i området og med referanseområder utenfor området som er sammenlignbare.

Basert på disse vurderingene bør det gis anbefaling om hvor i området og i hvilke naturtyper det kan være behov for en restaurering.

Overføringsverdi

Dersom vi blir i stand til å gjennomføre dette pilotarbeidet i Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker, kan dette ha stor overføringsverdi til andre deler av kysten. Arbeidet vil også ha stor verdi i forvaltningen av øvrige deler av Oslofjorden.

Referanseverdi

Å kunne følge en naturtilstand over tid er ofte viktig for å kunne forstå prosesser i naturen og ikke minst virkningen av miljøpåvirkninger. Med et økologisk grunnkart vil man ha en referanse som kan få stor verdi for senere analyser av utvikling av naturtilstanden.

3.2 Selens rolle i økosystemet

En gruppe steinkobbe hviler ved Fulehuk fyr, Færder nasjonalpark (foto: Fotoespen/flickr).

Sjøpattedyr er viktige komponenter i økosystemet. Sel er karismatiske dyr som engasjerer, og vi ser ofte sterke meninger i nyhetsmedia, både for og imot så vel fangst som fredning. Fiskebestandene i Ytre Oslofjord og østlige Skagerrak har, med noen få unntak, vist en negativ trend de siste tiårene. Det pågående prosjektet «Krafttak for kysttorsk» har som målsetning å vurdere, peke på og iverksette tiltak som kan bedre situasjonen for fiskeartene, med særlig fokus på kysttorsk. Lokal kunnskap og oppfatninger er viktige i prosessen, og prosjektets klare ambisjon er å ha et helhetlig perspektiv. I denne forbindelse er det nødvendig å inkludere selen i Ytre Oslofjord – steinkobben – ettersom den har festet seg en oppfatning om at denne arten er en betydelig konkurrent til mennesket. Her beskriver vi et prosjekt der

forskning og formidling går hånd i hånd for å vise frem selen på nye måter – og som vil gi nye generasjoner mulighet til å danne sin egen oppfatning av selen og dens rolle på kysten.

Steinkobbene trives i Ytre Oslofjord, og dyrene som blir observert i områdene som inkluderer Færder- og Ytre Hvaler nasjonalparker hører mest sannsynlig til ulike kolonier. Steinkobbe blir regnet for å være stasjonære dyr. De er knyttet til områdene hvor de føder unger i siste halvdel av juni, dier i juli og har hårfelling i august. Resten av året sprer de seg noe mer ut for å finne føde, men de har likevel ikke regulære vandringer som en del andre arter sjøpattedyr.

Gjenvekst i de bestandene av steinkobbe som ble sterkt redusert av «selpesten» i 1988 og 2002, viste at steinkobbene under ideelle forhold kan oppnå bestandsøkning på i overkant av 12% pr år. Tellingene av steinkobbe i 2014 og 2015 viser at bestandene har økt i Vestfold (183 dyr). Sammenlignet med tidligere tellinger er dette en økning som tilsier at det kanskje har vært innvandring fra de større bestandene i Østfold (230 dyr), svensk og dansk Skagerrak-Kattegat (ca. 25 500 dyr) eller Vadehavet (ca. 25 000 dyr). For å kartlegge vandringer mellom fylkene i Oslofjord-Skagerrak området, og eventuell utveksling med de større bestandene lengre sør, har Havforskningsinstituttet prøvd ut merking av sel med GPS/GSM-sendere («satellittmerker»), foreløpig i Vest-Agder (to dyr), Aust-Agder (tre dyr) og Telemark (to dyr).

Dette prosjektet vil være et kombinert formidlings- og forskningsprosjekt, med følgende innhold:

- Merking av steinkobber med GPS/GSM sendere i Ytre Oslofjord for å kunne studere område- og dybdebruk av sel og utveksling av dyr mellom bestandene.
- Gjenoppta diettundersøkelser som ble gjennomført for 15 år tilbake for å få mer kunnskap om hva som er selens viktigste næringskilde i ytre Oslofjord.
- Samarbeide med skoler og skoleklasser i nasjonalparkregionen. De inviteres til å være med på forskningen og kan adoptere merket sel. Det betyr at de kan følge selens bevegelser og bruke det i sin læring om denne spennende arten (se 3.4).
- Som en del av formidlingen planlegges det en 30 min. formidlingsfilm om selens økologi og vandringer (se 3.4.).

3.3 Brisling sin rolle i fjordøkosystemet

Brisling er viktig føde for mange fiskeslag. I diskusjonen rundt fiske etter brisling har det i flere fagmiljøer dukket opp et spørsmål om hvorvidt stammene av sild og brisling er lokale eller om Oslofjorden til stadighet får «påfyll» fra Skagerak. Hvis stammene er stedegne (slik som kysttorsken) vil de være vesentlig mer sårbare for hard beskatning. Styrking av kunnskapsgrunnlaget på dette området vil ha stor interesse i Oslofjorden, men også mange andre steder langs kysten (overføringsverdi).

Det bør gjennomføres et arbeid med å få klarlagt dette spørsmålet nærmere. Brisling har en nøkkelrolle langs norskekysten. Den er en stimfisk som lever pelagisk, og foretar

vertikalvandring i takt med vekslinger i dagslyset og vertikalvandring hos byttedyr. Når det mørkner trekker den mot overflaten. Om sommeren står den høyt i sjøen, ofte nær overflaten. Brislingen er en planktonspiser, med små krepsdyr (hoppekreps) som viktigste føde. Den er selv en viktig matfisk for fisk, sjøfugl og sjøpattedyr. I våre farvann blir brisling sjelden eldre enn 4–5 år og domineres av 0- og 1år gammel fisk. Brislingen blir kjønnsmoden når den er 1–2 år gammel; sannsynligvis avhengig av veksten første leveår. Den er en såkalt porsjonsgyter, dvs. at den gyter flere ganger, og den har dessuten en lang gytesesong. Hovedperioden i våre farvann antas å være mai-juni.

Vi har for lite kunnskap om brislingens bestandstilørighet, rekruttering og vandring. Det er dokumentert at den gyter i fjordene og langs kysten, men den kan sannsynligvis også rekruttere utenfra i enkelte områder. De siste femti årene tyder nedgangen i fangstene fra den norske kysten på en stor reduksjon i mengden brisling. Mange spør seg om årsaken til denne nedgangen. Før vi har fått bedre kunnskap om hvor brisling i de ulike områdene kommer fra, og hvordan brisling i ulike områder er knyttet sammen, er det svært vanskelig å svare på dette spørsmålet. Mulige forklaringer kan være redusert overlevelse, på grunn av mindre mat tilgjengelig, økt beiting eller fiske, eller redusert produktivitet i brislingbestanden(e), kanskje på grunn av lavere veksthastighet, som vil kunne forsinke modningen.

Brisling har vært en viktig fisk i økosystemene i Ytre Oslofjorden, da den spiser små dyreplankton og dermed gjør denne energikilden tilgjengelig for større organismer i økosystemet når brislingen beites på av fisk, sjøfugl og sjøpattedyr. Brisling er derfor antatt å ha en nøkkelrolle i økosystemene langs norskekysten, og bedre kunnskap om hva den spiser og hvem som spiser den vil øke forståelsen av brislingens betydning for økosystemet og hvordan det fungerer.

En undersøkelse av brisling i Ytre Oslofjorden bør inneholde følgende:

- Undersøke hvordan brisling i dette området er knyttet sammen med brisling i områder som Skagerrak-Kattegat, Nordsjøen og fjordene på Vestlandet. Mulige metoder kan være genetikk, otolittform og driftsstudier. Havforskningsinstituttet har allerede startet med å se på dette, men det er behov for videre studier for å finne ut av sammenhengene.
- Undersøke modning hos brisling. Har denne endret seg de siste femti årene? Om brisling gyter som 1- eller 2-åring vil kunne ha stor betydning for produktiviteten i bestanden. Fekunditeten (antall egg) øker gjerne også med størrelsen hos fisk. Det er også viktig å øke kunnskapen om gyteperioden og overlevelsen til nye årsklasser. Er visse gyteperioder mer gunstige for overlevelsen enn andre? Eller kan dette variere fra år til år?
- Kommer brislingen i et område fra lokal gyting i området, eller får enkelte områder tilførsel av egg, larver, yngel eller kanskje til og med voksne brisling utenfra? Vandrer brislingen over store områder, eller er den ganske stedbunden?
- Hva spiser brislingen i området? I Hardangerfjorden er det påvist alger i brislingmager – er dette noe brislingen har valgt å spise, eller har det fulgt med når den har beitet på andre byttedyr? Kan vi si noe om endringene i brislingens mattilgang de siste femti årene?

- Hvem beiter på brisling? Hvilke predatorer spiser mest brisling, og har dermed størst innflytelse på mengden brisling i et område? Brisling antas å være viktig mat for både fisk, sjøfugl og sjøpattedyr. Hvilke predatorer er mest avhengig av brisling som byttedyr?
- Har brislingens byttedyr og predatorer endret seg de siste femti årene? Kan i så fall slike endringer forklare den observerte nedgangen i forekomsten av brisling langs norskekysten, eller er det sannsynlig at andre faktorer har hatt større innflytelse, for eksempel fiske?

Havforskningsinstituttet har flere lange tidsserier som vil kunne belyse noen av disse problemstillingene, og har også god tilgang på båter og utstyr og lang erfaring med tokt og feltstudier.

3.4 Kunnskapsbank

Over en periode på to år ønsker vi å bygges opp en informasjonsbank som kan brukes til å popularisere og spre innhentet kunnskap til befolkningen generelt og til barn og unge spesielt. «Kunnskapsbanken» bør brukes til en rekke formål:

- Undervisningspakker på ulike klassetrinn
- Popularisert stoff til mediene, nettsider, sosial medier og utstillinger
- Artikler og foredrag
- Film om utvalgte tema, eks. selens liv og vandringer

Kunnskapsbanken bør inneholde et representativt utsnitt av «marin kunnskap» knyttet Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker:

- Naturtypenes forekomst, kjennetegn og egenskaper
- Naturtypenes økologiske funksjoner
- Endringer i naturtypene som følge av miljøpåvirkninger og fiske
- Tiltak for å bedre den økologiske tilstanden i fjorden
- Marine kulturminner under vann
-

I undervisningspakken bør det bygges inn moduler der elever kan få lov til å være «juniorforskere» og gjøre arbeid som kan være nyttige i forvaltningen. Eksempler kan være:

- Å overvåke spredning av stillehavsøsters i avgrensede område
- Plukking av stillehavsøsters på utvalgte lokaliteter
- Kartlegge utvikling av tilstand i utvalgte ålegrasenger over tid
- Telling av selen steinkobbe fra år til år på faste steder
- Adoptere en merket sel og følge dens vandringer i havet
- Måle siktedyp gjennom året i tareskogområder
- Gjøre brukerundersøkelser i viktige friluftsområder
- Lete fram dokumentasjon om utvalgte kulturminner
- Delta i restaurering av kulturminner
- Kartlegge negative påvirkninger i gruntvannsområder
- Beskrive tilstand i lokale sjøørretbekker
- Klassifisering av marint avfall og delta i strandrydding på utvalgte strekninger

Utvalgte skoler bør være aktivt med i utvikling av undervisningspakkene. Det bør bygges inn moduler der elever kan få lov til å være prosjektets «juniorforskere» og gjøre arbeid som kan være nyttige i forvaltningen, og som kan skape engasjement og naturinteresse hos deltakerne.

Det må etableres en prosjektorganisasjon som tar ansvar for utviklingen av kunnskapsbanken og kunnskapsspredningen. Vårt forslag er at hovedansvaret for dette plasseres hos skoleeierne i nasjonalparkregionen; Vestfold og Østfold fylkeskommuner og vertskommunene i nasjonalparkregionen. Profesjonell konsulentstøtte må leies inn til en slik jobb. Arbeidet bør skje i samarbeid med etablerte besøksentre for nasjonalparkene og frivillige organisasjoner.

Flere organisasjoner har mye å bidra med i dette prosjektet. Allerede i dag bidrar for eksempel Oslofjordens friluftsråd, flere friluftsgeselskaper, jeger og fiskeriorganisasjoner og naturvernforbundet med aktiv kunnskapsformidling. Vi vil gå i dialog med disse for å få etablert et samarbeid til beste for de målsettingene vi har.

**Færder
nasjonalpark**

**Ytre Hvaler
nasjonalpark**

Vedlegg

Frisk Oslofjord

Ikke offentlig §15

Organisering, framdrift og økonomi, oversikt 2018 – 2020

Prosjekt	Deltakelse/gjennomføring	Styring	Tidslinje	Budsjett	Finansiering, mill. kr. 2018 - 2020**
Økologisk grunnkart	-HI (ledelse og koordinering), Mareano, teknologi og bunnsamfunn -Kongsberggr. -Kartverket -Forsvarets forskningsinst. -NGU, Mareanogruppen	-Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker -Vestfold og Østfold fylkeskommuner -Miljødirektoratet -Fiskeridirektoratet -Fiskernes org.	2018 Oppstart pilot, avgrense områder for kartlegging Pilot og testkjøring av AUV, ROV, sonar. Identifisere eksisterende dato Workshop høsten 2018: Evaluering og oppsummering av pilotår	3,5 mill	DNB: 10 Kongsb. 5 HI 2 KLD 2 Oslofjord-Fondet 2 VFK 0.5
			2019 Kartlegging med AUV, ROV, hyperspektralkamera, bunnprøvetaking, multistråleekolodd, sonar og slepkamera - Naturtyper - Kulturminner - Marint avfall	14,5 mill	
			Skipsressurser fra HI og Kongsberggruppen		
			2020 Analyse og produksjon av økologisk grunnkart Analyse av økologisk tilstand og årsakssammenhenger	3,5 mill	

Selens rolle i fjordøkosystemet	HI	-Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker -Vestfold og Østfold fylkeskommuner -Miljødirektoratet -Fiskeridirektoratet -Fiskernes org.	2018 Innsamling av data	1,2 mill	DNB 2,7
Sild og brisling sin rolle i økosystemet	HI	Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker -Vestfold og Østfold fylkeskommuner -Miljødirektoratet -Fiskeridirektoratet -Fiskernes org.	2019 Analyse av data	1,5 mill	HI 1
Kunnskapsformidling, informasjonsbank	Skoleverket i regionen, skoleeiere, besøksentre og frivillige organisasjoner, HI, Færder og Ytre Hvaler nasjonalparker, rådgivningstjeneste på formidling	-Ytre Hvaler og Færder nasjonalparker/besøksentre -Vestfold og Østfold fylkeskommuner -Hvaler, Fredrikstad og Færder kommuner Havforskningsinst.	2020 Analyse	1 mill	
			2019 Innsamling av data, prøvetaking	0,5 mill	DNB 1
			2020 Prøvetaking og analyse	0,5 mill	
			2019 Innleie av konsulent Utvikling av konsept, datainnsamling om naturgrunnlag og kulturminner	2,0 mill	DNB 4.0 HI 1,0 VFK 0.5 ØFK 0.5
			2020 Undervisningsopplegg publikasjoner Mediabank: Nettsider Sosiale media Media	4 mill	

**** Det kan være behov for å trekke avsluttende arbeider inn i 2020, særlig oppsummering og rapportering av arbeidene.**

Færder nasjonalpark

Dato: 19.03.18

Informasjonstavler 2018

I møte med Miljødirektoratet 14.12.2017 ble det avklart at bl.a. arbeid med infopunkt Østre Bolæren og informasjonsskilter ikke lenger kan stilles på vent. Forvaltningsplanen og Besøksstrategien så langt den er kommet, legges til grunn.

Informasjonstavler

1. Infoskilt under utarbeidelse

Birgit Brose er i gang med utforming av 5 – 6 skilt, et arbeid som vil skje i perioden fram til sommeren. Skiltene sendes på «høring» før produksjon:

- a. Generelt infoskilt FNP 70 x 100 til erstatning av skilt på steinportaler og på andre utvalgte steder (ca 25 stk) - første utkast klar i løpet av februar
- b. Vestre Bolæren 70 x 100 – velkommen til
- c. Vestre Bolæren 50 x 70 – tema natur
- d. Vestre Bolæren 50 – 70 – tema bronsealderøys
- e. Ildverket 50 x 70 – tema bosettingshistorie
- f. Østre Bolæren 70 x 100 – velkommen til – må sees i sammenheng med skiltplan og kommunens skiltbehov

2. Infoskilt høsten 2018

Det ligger ikke an til at Birgit Brose får avsatt tid hos Fylkesmannen til videre arbeid i 2018. Det må derfor inngås avtale med ny person eller firma for faglig og grafisk utforming. Det må også inngås avtale om utarbeidelse av infoplan for Østre Bolæren, i nært samarbeid med Færder kommune.

Skiltplan og faglig utforming skilt: Anne Sjømæling, OF
Det må innhentes tilbud fra flere firma.

Grafisk utforming: Grafika, Veniro m.fl.

- a. Hvaløy 70 x 100 – velkommen til
- b. Hvaløy 50 x 70 – tema kulturlandskap og skjøtsel
- c. Ildverket 70 x 100 – velkommen til
- g. Østre Bolæren 50 x 70 – tema natur - må sees i sammenheng med skiltplan og kommunens skiltbehov
- a. Østre Bolæren – panoramaskilt - må sees i sammenheng med skiltplan og kommunens skiltbehov

Spesielt om innfallsportene

Østre Bolæren, infopunkt

Det er satt i gang arbeid med tilpasning og oppussing av «branngarasjen» til informasjonstiltak. Videre håper vi på å få laget et informasjonstilbud på dette stedet i løpet av året. Dette huset er ca 50 m². Tanken er at huset skal romme informasjon om nasjonalparken, særlig skjærgårdens bosettingshistorie. Det vil være plass til en skoleklasse i dette lille huset, slik at stedet kan brukes til undervisning og mindre møter. Det samarbeidedes med Færder kommune, Oslofjordens Friluftsråd og Skjærgårdskvinnene om dette prosjektet.

Verdens Ende, info utearealer

Dette arbeidet styres av nasjonalparksenteret og Færder kommune, med særskilt finansiering. På samme måte som med Østre Bolæren må det legges vekt på samordning og felles grafisk utforming med annen skilting på Verdens Ende. Samarbeid med OF og FNP er nødvendig.

Tønsberg havn, info bryggeområdet og DS Kysten

Tønsberg er den tredje innfallsporten til Færder nasjonalpark, ved siden av Verdens Ende og Østre Bolæren. men er så langt viet mindre oppmerksomhet. Tønsberg er viktig, dels pga. turisttilstrømmingen til byen, men også som avgangssted for rute- og båtcharter i nasjonalparken. En infoplan bør utarbeides i nært samarbeid med kommunen, «Pulserende kystperle» og havnemyndigheter. Det må også innledes samarbeid med D/S Kysten som formidlings- og opplevelseskanal for nasjonalparken. Det er naturlig å vektlegge infoskilt ved Tollboden og ved Fiskebrygga.

Det har så langt ikke vært kapasitet og ressurser til å sette i gang arbeidet i Tønsberg havn.

